

6

Maarten de Man nam zonder veel hoop om echt wakker te worden zijn kop koffie vast en bracht die naar zijn mond. Met zijn andere hand scrolde hij afwezig door de teksten op zijn tablet.

Hij bleef hangen bij een foto van een ruimteschip dat luisterde naar de naam Einstein. Hij drukte op het driehoekje in het midden van het beeld en onmiddellijk werd op zijn eetkamermuur een foto geprojecteerd van Alan Vanhee, gezagvoerder van het ruimteschip. Naast de foto zag Maarten verschillende keuzeopties, die leidden naar verslagen over de ruimtereis. Hij overliep ze een voor een, terwijl hij zich in gedachten krampachtig zijn vroegere gesprek met Vanhee probeerde te herinneren. Met zijn andere hand nam hij ondertussen onhandig een geroosterde boterham met jeneverbessenjam van zijn bord. *Eet smakelijk, Maarten!* dacht hij en terwijl hij in de boterham beet, leek het wel alsof die in honderd kruimels uiteenviel. Hij keek verward de brokjes na, die aan alle kanten op de vloer vielen. Hij bedacht dat dit hem overkwam omdat het maandag was. Hij besloot het te negeren. Zijn lijf was nog veel te moe om op te staan en een vaatdoek te zoeken. In plaats daarvan kauwde hij vastberaden op de stukjes die wél de weg naar zijn mond hadden gevonden. Hij beeldde zich in dat hij ervan genoot. Het was niet meer dan wat rotzooi op de grond, troostte hij zichzelf. De poetsvrouw kwam straks en zij zou de chaos in zijn huis wel onder handen nemen. De stroperige jeneverbessenjam deed al gauw zijn werk. De jam voerde volop snelle suikers aan, wat hem alerter maakte.

Hij scrolde door de bestanden, in de hoop het nieuwste verslag van ruimtecommandant Vanhee te vinden. Hij was erg benieuwd hoe hij en zijn crew het ervan afbrachten. Niet alleen omwille van

de missie zelf, ook omdat hij Vanhee en zijn crew kort een vraag had mogen stellen toen hij met de raad van bestuur van *The Titanic Reviewed Ltd.* de ESA had bezocht. De stemming was opperbest geweest en sindsdien had hij een enorm respect gehad voor de ruimtevaarders.

Maarten vond niets over de landing op Titan en al evenmin iets over de tocht ernaartoe. Waar de berichtgeving wel bol van stond, waren de ontwikkelingen op Mars. *Het zal voor een andere keer zijn*, dacht hij rustig.

Toen de laatste kruimeltjes weggewerkt waren, drukte hij op de link die leidde naar het laatste verslag van expeditie Mars, met als datum 17 juli 2034. Hij zag de humanoïde robot John F. Kennedy lopen op het roodbruine Marsoppervlak. Hij was onderweg naar een glazen toren waarvan de deur automatisch openging zodra hij die voldoende dicht genaderd was. Hij wandelde het gebouw binnen en toen de deur achter hem dichtsloeg, nam hij zijn ruimtehelm af. Hij keek ernstig in de camera. ‘Eerste stap gelukt,’ hoorde De Man hem hardop zeggen. Vervolgens schoten de robotogen weg van het beeld, naar een plaats rechtsboven tegen de plafondwand of ergens in die buurt. Net zoals mensen doen wanneer ze zich iets proberen te verbeelden. ‘Ik heb het natuurlijk niet over de deur die open- en dichtgaat,’ zei Kennedy, met een uitdrukking op zijn gezicht alsof hij zijn publiek in het ootje had willen nemen. Hij tokkelde met zijn hand op zijn ruimtehelm. ‘Hierover heb ik het,’ zei hij. ‘Binnen kan de helm af! En dat is nog niet alles. Maar we doen dit stap voor stap.’ Kennedy keek wat meer ongedwongen naar het opnamescherm. ‘We maken voldoende zuurstof aan in dit gebouw,’ zei hij, ‘en dat is de eerste van mijn reeks goednieuwsmeldingen voor planeet aarde. Binnen heb ik mijn helm niet langer nodig. Ook jullie zouden hem hierbinnen niet meer nodig hebben. Ik kan hem buiten ook afzetten, hoewel dat nu ook weer niet zo gezond is voor mij. Maar ik kan wat meer hebben dan jullie omdat ik niet

zo zuurstofafhankelijk ben. Een robot is gewoon meer aanpasbaar aan de noden die zich aandienen. Maar dat is uiteraard niet de bedoeling van dit complex. Dit mooie gebouw is niet ontworpen voor ons, robots, maar voor jullie, mensen!’ Kennedy keek om zich heen. ‘Geen ijle lucht zoals buiten,’ ging hij enthousiast verder. ‘En ook geen kosmische straling. Het gebouw houdt dat allemaal netjes buiten.’ De robot strekte theatraal zijn beide armen uit, als was hij een priester die een uitgebreid, plechtig sermoeen wilde aanvatten. ‘Is het hier niet prachtig?’ Om zijn laatste zin kracht bij te zetten, bewoog de camera door het enorme, cirkelvormige, glazen gebouw. Het beeld bevroor op een thermometer die aangaf dat het twintig graden Celsius was. Kennedy glunderde triomfantelijk in de camera en haalde diep adem. ‘Het gebouw is groot genoeg om drieduizend mensen te herbergen. In de toekomst zal dat ook het geval zijn, denken we. Dat is de populatie van een gemiddeld dorp uit het Europa van de vorige eeuw. Binnen een jaar of zo zal de koepel zuurstofrijk genoeg zijn. Op dit moment is de ark alleen leefbaar voor mensen die gewend zijn op een hoogte van 3500 meter of meer te leven. Mensen uit het Himalayagebied bijvoorbeeld. Maar elke dag wordt het beter. Het is dus een goed moment om je boeltje bijeen te pakken en te vertrekken, nu Mars in zijn rotatie bijna op zijn dichtste punt bij de aarde is genaderd. De koffie zal klaarstaan bij aankomst... Hoewel, dat is misschien wat overdreven. We hebben geen koffie hier. Zelfs geen oploskoffie. We proberen een paar theeplantjes uit. Niet dat de oogst voor morgen zal zijn. Niets van wat hier geprobeerd wordt is trouwens voor morgen. Maar het zal allemaal wel sneller gaan dan je nu vermoedt. We zijn hard aan het werk. Genoeg voor deze inleiding. De plantjes laat ik straks zien. Eerst: het begin. Wat lukt er al wel?’ Kennedy nam de kijker mee naar een soort bronnetje, waarin kleine laagjes kalksteen in zuiltjes leken te zijn opeengestapeld. De robot legde uit dat de waterput kunstmatig was. Het water dat de kijker zag werd opgepompt

vanuit een ondergronds meertje. De stromatolieten die erin lagen waren meegebracht van de aarde. 'Weet u waarover ik het heb?' vroeg John F. Kennedy, terwijl hij zich bukte en zijn robotarm tot net boven de rare massa schijnbaar aan elkaar vastgeplakte steentjes in het water bracht. 'Steentjes als deze,' zo zei hij, 'zorgden in de periode dat onze aarde nog wispelturig was voor de aanmaak van zuurstof. Vandaar dit experiment. Stromatolieten kunnen alleen overleven in water dat erg zout is. En laat dat nu net het enige water zijn dat vandaag nog op Mars te vinden is. Zo proberen we op een natuurlijke manier zuurstof aan te maken. Daarnaast doen we dit ook door water op te splitsen in zuurstof en waterstof. In een eerste fase om de koepel van voldoende zuurstof te voorzien, in een latere fase slagen we er misschien wel in een heuse atmosfeer te maken. In feite,' zo besloot hij, 'zijn we de hele ontstaansgeschiedenis van de aarde in een versnelde fase aan het kopiëren. En dat moet! We hebben tenslotte geen honderden miljoenen jaren meer de tijd om de overleving van de mens veilig te stellen. En hoewel ik geen mens ben, bevind ik me toch het liefst onder de koolstofachtigen. Wat zou ik anders moeten doen? Jullie hebben me tenslotte geschapen. Niet dat ik niet met andere robots zou kunnen opschieten, dat niet. Alleen... ik ben een loyale robot. Ik ben niet alleen zo geprogrammeerd, ik heb er ook bewust voor gekozen om zo geüpdatet te blijven.' Hij glimlachte. 'Ik maak mijn eigen keuzes!' Maarten bedacht een moment dat hij die lach beter niet kon vertrouwen, maar Kennedy nam de kijker mee naar een algenbank die onderhouden werd door een andere, meer primitieve robot. Maartens nieuwsgierigheid verdrong de zorgelijke gedachte. Kennedy stelde de nieuwe robot voor als robot xyz. Hij legde uit dat hij hem zelf gemonteerd had, en dat xyz op dit moment nog niet over dezelfde graad van bewustzijn beschikte als hijzelf. 'Ik zal hem upgraden zodra het werk hier afgelopen is,' ging Kennedy enthousiast verder. 'En dan geef ik hem een mensennaam: Linnaeus of zo. Hij is tenslotte met

plantjes bezig en Linnaeus was op aarde een grote plantkundige. Of hang ik nu de wijsneus uit? Waarschijnlijk wel. Maar liever heb ik een naam die iets betekent dan al die nietszeggende voornamen die mensen dragen. Maar wie ben ik om daarover te oordelen? Ik ben tenslotte niet meer dan een aantal met elkaar verbonden draden, vermengd met wat menselijk DNA. Een ziel heb ik niet. Ik vroeg mijn schepper of ik een ziel had. Dat deed ik nadat ik al dat menselijk materiaal geïmplanteerd had gekregen. En indien niet, wat ik er dan voor moest doen om er wel een te krijgen. Ik zal de blik nooit vergeten die hij me toen toewierp. Ik ben er zeker van dat hij twijfelde aan zijn experiment met menselijk DNA. Toen ik mijn vraag opnieuw stelde, haalde hij zijn schouders op en zei dat ik geen ziel nodig had. Mits een tijdige upgrade kon ik tot in de eeuwigheid blijven leven. Mensen hadden een ziel nodig, zo zei hij me toen, om te kunnen reïncarneren. Eerlijk gezegd vroeg ik me af of hij dat zelf wel geloofde. Misschien zei hij het alleen maar omdat ik DNA van een Tibetaanse monnik had gekregen.' De robot pauzeerde even. 'Klets ik niet te veel?' vroeg hij in de camera. 'Je kan het allemaal wissen als je het niet wilt horen. Ik wil altijd maar praten, omdat... Ik heb al zolang geen levende ziel meer gezien! Lap, daar heb je het. Misschien was dat menselijke DNA inderdaad geen al te best idee. Wat zal ik blij zijn als de crew terug is...' Robot xyz keek niet op naar de camera. Hij maakte geen oogcontact, ook niet met Kennedy. Wat een autistische robot, dacht Maarten. Of een ondersoort, misschien een zuivere robot, zonder al dat onnodige geknoei erbij. Iets wat in Maartens ogen veel beter was. In plaats van xyz aan het woord te laten, ging de praatzieke Kennedy verder: 'Daarom is het hier zoveel sneller gegaan dan jullie hadden verwacht. Ik heb eerst een aantal robots in elkaar gezet en daarna zijn we samen begonnen aan de bouw van deze prachtige koepel. Voor mij is het niet langer hard labeur. Eigenlijk ben ik ondertussen alleen nog jullie nederige werfleider.' Hij twijfelde. 'Misschien

ben ik wel iets meer dan dat. Ik hoop dat de crew tevreden over me is wanneer de bemanning van Titan terugkeert. Ik hoop dat ze snel komen. Ik hoop dat ze niet zullen vergeten me mee naar huis te nemen.'

Maarten stelde met trots vast dat er behalve algen ook wiersla werd gekweekt. Hij glimlachte vol trots, alsof hij er zelf de uitvinder van was. Boven het kweekcentrum hing een vlaggetje van de Europese lidstaat België. Het herinnerde hem aan zijn jeugd, toen er om de paar jaar ergens een wereldtentoonstelling werd georganiseerd.

'Zal ik jullie eens een standaardwoonkamer laten zien hier?' rukte Kennedy Maarten uit zijn gemijmer.

'Zeker,' antwoordde hij luidop. 'Maar nu heb ik even genoeg van je gewauwel.' Hij schakelde zijn tablet uit en keek op zijn horloge. Het was tien over acht, hoog tijd om te vertrekken. 'Je hebt me nu lang genoeg bezig gehouden,' zei hij. 'Vanavond, wanneer ik terug ben van mijn werk, zal ik je rondleiding verder bekijken.' Hij zei het hardop tegen de lege kamermuur.

Hij stond op van zijn stoel, zette zijn kopje op het aanrecht en bedacht dat hij zich nog niet eens had gewassen. Hij spurtte naar boven, draaide de douchekraan open en gaf zichzelf acht minuten om zich te scheren, zijn tanden te poetsen en zijn haar te wassen. Zijn poetsvrouw zou de orde wel herstellen, dacht hij berouwvol toen hij overal om zich heen vuile kleren, gebruikte handdoeken en plasjes water zag. Ik zal mijn leven verbeteren, ging het door hem heen, terwijl hij zich snel afdroogde en zichzelf in zijn maatpak hees.

Terwijl hij zich naar de garage haastte, vroeg hij zich af waar de andere astronauten bleven. Moesten ze eigenlijk niet al ongeveer terug zijn op Mars? John F. Kennedy was toch niet iedereen een loer aan het draaien? Nee, dat kon niet. Misschien had de crew de robot toch laten stikken. Het zou niet meer zijn dan zijn verdiende

loon. Wat dacht die stomme Kennedy wel? *Linnaeus*... grinnikte Maarten vals. Mensen beslisten over mensenzaken, een robot was niet meer dan een hulpje. Maartens aandacht was vanzelf versprongen naar de ruimtereizigers. Hij zou de CEO van *The Titanic Reviewed Ltd.* straks vragen waar de reizigers waren gebleven. Het was al een tijdje geleden dat er nog beelden van hen op aarde waren aangekomen.

Maarten keek op zijn Healthphone. Eenentwintig minuten over acht... Zijn eerste zorg bestond erin tijdig op kantoor aan te komen.

Toen hij voor zijn auto stond, vroeg hij zich af wat zijn autorobot Apuleius die dag voor hem in petto had. Apuleius was een goede robot, grinnikte hij. Die kende tenminste zijn plaats.

Toen Maarten wilde instappen, herinnerde hij zich dat hij zijn auto helemaal niet kon gebruiken. Er was code oranje voor het verkeer in de stad en dat betekende dat hij ofwel met het openbaar vervoer moest, ofwel te voet, ofwel met de fiets. *Mooi weer én code oranje*... Het idee dat hij met de bus naar het werk zou moeten, vond hij maar niets. Het was bijna halfnegen, en dus zou de bus volzitten met zwetende ouders en jengelende kinderen. De fiets dan. Maarten zuchtte diep. Hij moest maar eens meegaan met zijn tijd.

Hij opende het portier van de auto, koppelde de robot los en stopte hem in zijn fietstas. Hij had nog een pak vragen voor Apuleius die dag. Zijn eigen robot vertrouwde hij wel. Hij sprong op zijn fiets en reed naar het werk.